

EEN QUAESTIE VAN GELOOF: WATERPROJECT EN WATERLEIDING

DOOR JAN VAN DEN NOORT

Wie zich verdiept in de historische achtergrond van afvalproblematiek realiseert zich al snel dat opvattingen over afval aan verandering onderhevig zijn. Anderhalve eeuw geleden keek men heel anders aan tegen afval en vervuiling. Het onderscheid tussen water, afvalwater en afval was minder uitgesproken dan vandaag de dag en het radicale onderscheid dat wij maken tussen verontreinigd water en drinkwater was allesbehalve vanzelfsprekend. Grachten en sloten namen niet alleen de afvoer van regenwater, huishoudelijk afvalwater en fecaliën voor hun rekening, maar ze fungeerden ook als de belangrijkste bron voor het stedelijke drinkwater. Doordat de grachten eveneens waren opgezadeld met een groot deel van het stedelijk afval werd de stad bij voortduring geteisterd door een enorme stank.

In de loop van de vorige eeuw voltrok zich geleidelijk een scheiding tussen de aanvoer van water enerzijds en de afvoer van afvalwater en afval anderzijds. Het afvalwater werd in toenemende mate met behulp van riolen verwijderd en vers water kwam voortaan door buizen in de huizen. Grachten en sloten werden van lieverlede grotendeels gedempt en de inzameling van afval werd uitgebreid en beter georganiseerd. Bij de aanleg van nieuwe stadswijken speelde het vraagstuk van de waterverversing een centrale rol en in menig opzicht was de werkwijze in de nieuwe stad een voorbeeld voor de oudere wijken.

In de eerste decennia van de negentiende eeuw werden aan de rand van het oude Rotterdam veel buitenverblijven en tuinhuisjes gebouwd, die in de loop van de eeuw, onder invloed van de bevolkingsgroei, voor velen een vaste woonplaats werden. Deze 'spontaan' gevormde schil rond de stad paarde een hoge bevolkingsdichtheid aan een zeer gebrekkig systeem van waterverversing. Uit oogpunt van volksgezondheid stond deze 'polderstad' er misschien zelfs nog slechter voor dan de binnenstad.

Het stadsbestuur zon op maatregelen om de leefbaarheid van de polderstad te verbeteren en gaf stadsarchitect W.N. Rose (1839-1855) opdracht om daartoe een plan te vervaardigen. Samen met